

Folketingets Kulturudvalg
Christiansborg
1240 København K

Kulturministeren

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf : 33 92 33 70
E-mail : kum@kum.dk
Web : www.kum.dk

22. november 2024

Folketingets Kulturudvalg har 19. november 2024, stillet mig følgende spørgsmål 19 ad (L 50), som jeg hermed besvarer.

Spørgsmål:

Vil ministeren venligst kommentere henvendelserne af d. 15. november 2024 og d. 18. november 2024, jf. L 50 - bilag 4 og 6 fra Kultur & Arv?

Svar:

Jeg er bekendt med kritikken fra en række foreninger, herunder Kultur & Arv og Europa Nostra, som mener, at anlægsprojektet vil gøre irreversibel skade på fortidsminnet. Kultur & Arv anfører bl.a., at projektet bygger på en misforståelse af begrebet reversibilitet.

Jeg har bedt Slots- og Kulturstyrelsen om en udtalelse om begrebet reversibilitet i relation til projektet. Slots- og Kulturstyrelsen oplyser følgende:

"Begrebet reversibilitet bliver ofte brugt inden for restaureringsarkitektur, og er i dansk kontekst især forbundet med Johannes Exner, som bl.a. stod bag restaureringen af Koldinghus. Exner skriver selv om begrebet i sin tekst "Den historiske bygnings væren på liv og død" fra 2007:

"Ved reversibilitet forstås den fysiske form, et indgreb udføres med, som muliggør, at det kan fjernes senere uden at have skadet bygningen, der herefter fremtræder lige så intakt som før indgrebet.

Reversible indgreb har flere fordele. De berører en historisk bygning fysisk mindst muligt, fjerner mindst originalsubstans, og gør det lettere at skelne mellem gammelt og nyt."

Reversibilitetsprincippet kan betragtes som et princip om forsigtighed, når man udfører et indgreb i en historisk kontekst. Der findes imidlertid ingen præcise tekniske definitioner af, hvornår et indgreb er reversibelt. Det er således op til en konkret faglig vurdering i den specifikke kontekst."

Nyborg Slot-projektet er udarbejdet med bistand fra rådgivere fra VMB Arkitekter, som har bred erfaring med restaurering af fredet kulturarv. I projektet er der bl.a. udarbejdet en specifik restaureringsholdning, som er styrende for arbejdet i projektet.

Fra Nyborg Slot-projektets restaureringsholdning kan følgende uddrag fremhæves:

- *”der tilstræbes et klart hierarki og tydelig adskillelse mellem nyt og gammelt*
- *alle tilføjelser og nybyggeri opført på fortidsminder skal udføres, så de er fuldt reversible – og dermed kan fjernes uden at volde skade på fortidsminder og de fredede bygninger*
- *Nybyggeriet funderes derfor over og indimellem eksisterende bygningslevn og fortidsminder”*

Det indebærer konkret, at fundamentet i jorden udføres i respektafstand til de steder, hvor der er arkæologiske fundsteder under jorden. I forbindelse med forhøjelsen af Vagt-tårnet arbejdes der med et offerlag imellem det oprindelige materiale og forhøjelsen med nye materialer, hvorved man også klart kan se overgangen mellem nyt og gammelt, ligesom man ikke ødelægger originalmaterialet.

Det skal desuden bemærkes, at myndighederne for bygningsfredning og fortidsmindefredning i løbet af projekteringsfasen har vurderet projektet, herunder hvorvidt det kan betragtes som reversibelt, og projektet er flere gange blevet forelagt Det Særlige Bygnings-syn og Det Arkæologiske Udvalg.

Projektet har derudover undergået en fuld miljøkonsekvensvurdering med COWI som ekstern rådgiver, ligesom Miljøstyrelsen har vurderet projektet. Begge har konkluderet, at projektet kan betragtes som reversibelt.

Hensynet til fortidsmindet er skrevet ind i anlægsloven for at sikre det for eftertiden og som garanti for, at anlægsarbejdet skåner fortidsmindet. Det fremgår desuden af bemærkningerne til anlægsloven, at alle tilføjelser og nybyggeri opført på fortidsminder udføres, så de i princippet er fuldt reversible – og dermed kan fjernes uden at volde skade på fortidsminder og de fredede bygninger.”

Jeg anerkender, at der er mange holdninger, som afspejler forskellige tilgange til kulturarven, når man opfører et projekt på Danmarks ældste kongeborg, og at dette projekt ikke falder i alles smag. På den måde er det en relevant diskussion at have, når man opfører et projekt, der skal formidle vores kulturarv.

Med venlig hilsen

Jakob Engel-Schmidt